

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону
про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
ідентифікації особи для оформлення, видачі, обміну, визнання
недійсними та знищення документів, що підтверджують громадянство
України, посвідчують особу чи її спеціальний статус
(реєстр. № 6630 від 22 червня 2017 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 28 лютого 2018 року (протокол № 67) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо ідентифікації особи для оформлення, видачі, обміну, визнання недійсними та знищення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус (реєстр. № 6630 від 22 червня 2017 року), поданий народними депутатами України Бурбаком М.Ю. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою метою Законопроекту є удосконалення механізму ідентифікації особи, верифікації особи та встановлення особи при оформленні біометричних документів, нормативного закріплення повноважень ДМС в частині отримання інформації про особу з наявних державних та єдиних реєстрів, інших інформаційних баз, що перебувають у власності держави або підприємствах, установах (банківських установах) та організаціях.

Авторами Законопроекту пропонується внести зміни до статей 10, 16, 21 та 22 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» (щодо удосконалення процедур ідентифікації особи та встановлення особи), зокрема встановити додаткові вимоги щодо надання документів тими особами, стосовно яких відсутня інформація в наявних базах даних та картотеках заяв (або доступ до яких відсутній) територіальних органів та територіальних підрозділів розпорядника Реєстру або яку не можливо ідентифікувати. У такому разі ці особи повинні будуть подавати оригінали (у разі їх відсутності — копії) документів, що посвідчують особу

та підтверджують громадянство України та інші документи, в тому числі з фотокарткою (приписне свідоцтво, військовий квиток, посвідчення водія, пенсійне посвідчення тощо). Перевірка інформації про особу та подані нею документи, здійснюється за даними наявних державних та єдиних реєстрів, інших інформаційних баз, що перебувають у власності держави або підприємствах, установах (банківських установах) та організаціях, у тому числі з отриманням фотозображення обличчя особи. Також законопроектом передбачено внести зміни до частини другої статті 11 Закону України «Про інформацію», передбачивши отримання персональних даних про осіб у ході проведення процедури ідентифікації, верифікації, встановлення особи із різних джерел, перелік яких не є вичерпним, який не потребує додаткової згоди на отримання та обробку її персональних даних для цілей ідентифікації особи.

Крім того, Законопроектом передбачається внесення змін до частини першої статті 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність», відповідно до яких розпоряднику Єдиного державного демографічного реєстру на його письмовий запит з метою проведення ідентифікації особи, верифікації та встановлення особи для оформлення, видачі, обміну, визнання недійсними та знищення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, надається інформація щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, реєстраційного номеру облікової картки платника податків, які подала фізична особа для обслуговування в банківській установі, а також наявні копії документів, що містять фотозображення обличчя фізичної особи, та фотозображення обличчя фізичної особи (у разі наявності).

Для досягнення мети авторами Законопроекту також пропонується шляхом внесення змін до статті 11 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» та до статті 26 Закону України «Про Державний реєстр виборців» надати розпоряднику Єдиного демографічного реєстру доступ до декількох реєстрів, а саме: Державного реєстру актів цивільного стану громадян, Державного реєстру виборців, Державного реєстру застрахованих осіб за запитом.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України визначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8), органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19).

За Основним Законом України (стаття 4) підстави набуття і припинення громадянства України визначаються законом. Громадянин України не може бути позбавлений громадянства і права змінити громадянство (частина перша статті 25 Конституції України).

Відповідно до принципу державного суверенітету питання набуття чи втрати громадянства регулюються державою на її власний розсуд.

Європейською конвенцією про громадянство (абзац четвертий преамбули) передбачено, що у питаннях, які стосуються громадянства, мають враховуватися законні інтереси як держав, так і окремих осіб.

У Загальній декларації прав людини (частина друга статті 29) зазначено, що при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві.

Законом України «Про громадянство» (абзац другий частини першої статті 1) визначено, що громадянство України – це правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках.

Статтею 32 Основного Закону України визначено, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод проголошено, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб (стаття 8).

Статтею 34 Основного Закону України встановлено, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (частини перша та друга).

Поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (частина друга статті 14 Закону України «Про захист персональних даних»).

Як зауважив Конституційний Суд України у Рішенні від 25 лютого 2009 року № 5-рп/2009 національна безпека є важливою сферою діяльності держави, ефективність якої потребує координації та узгодженості дій органів влади (абзац другий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини).

Водночас, Конституційний Суд України у Рішенні від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 зауважив, що лише фізична особа, якої стосується конфіденційна інформація, відповідно до конституційного та законодавчого регулювання права особи на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації має право вільно, на власний розсуд визначати порядок ознайомлення з нею інших осіб, держави та органів місцевого самоврядування, а також право на збереження її у таємниці (абзац другий пункту 3 мотивувальної частини).

Виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; громадянство, правосуб'єктність громадян; засади регулювання демографічних та міграційних процесів; організація і діяльність органів виконавчої влади (пункти 1, 2, 10, 12 частини першої статті 92 Конституції України).

Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо ідентифікації особи для оформлення, видачі, обміну, визнання недійсними та знищення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус (реєстр. № 6630 від 22 червня 2017 року), поданий народними депутатами України Бурбаком М.Ю. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ